

GAZETA TRANSILVANIEI

fiată în 1838 de George Barițiu

Cu tot disprețul pentru popor, aristocrații și oligarhii nici 24 de ore n-ar fi fost în stare să susțină singuri statul (istoria Transilvaniei) G. BARIȚIU

Concesiunea anunțurilor și abonamentelor: Prima Agenție Română de publicitate GH. ILIESCU București, s. Ionică 6.

Redacția: Brașov, str. Prundului 15
București, ss. Voevozi 50
Administrația: Brașov, str. Prundului 15
București, s. Ionică 6

APARE SEARA IN FIECARE ZI DE LUCRU

ABONAMENTUL
Trei luni 5 șase luni Un an
România: 16 30 60 Lei
Străinătate: 30 60 90 Lei
Telefon Brașov 228

Muncă, nu serbări!

Pe peste cele două prafuri noi (Cel oficial și cel adițional). Anul primelor sări mari istorice, s'a cu un șir neîntrerupt și, firește în primele timbucurie a unui popor ede în sfârșit la un oea, puternic și respectat. În toate manifestările o- ti, ce e prea mult nu e os. Astfel, dacă vom conti- calea discursurilor festive și "bărilor și în acest an ce — cu tendința de a ne des- în voie de bucuria noas- ti. — am păși greșit. Nu mai e timpul vorbelor ci al faptelor. Energiile cheltuite în serbări școlare, publice, de -alon, să le întrebuițăm întru ganizarea vieții noastre noi, e preocuparea de fie-care clipă a cerințelor acestei vieți. Să fă- tuim și apoi numai să vorbim. Acesta-i sfatul pe care, la ser- barea Asociației de la Sibiu, ni l-a dat unul din oamenii de muncă și neamului, acela a că- rui întrebuițare de vieme n'are nici odată s'o regrete. D-l N. Iorga a jinit, nu odată să repete acest sfat, punându-și cel dintâi în datorie de-a-l urma

— fiind-că de aci înainte trebuie să vorbim numai de faptele noas- tre nu de ceea-ce avem de gând a făptui. Plaurii am făcut în de-sjuns; să ne așezăm pe muncă sărgu- toare, zi de zi, cu metodă, și con- tinuă, fără odihnă, ca să putem asigura ceea-ce soldatul român a putut cuceri cu energia lui na- tivă. Ca un îndemn la această muncă considerăm încheierea anului 1919 prin serbările dela Sibiu ale A- sociației unde s'a manifestat hotărârea de-a *tace și face!* — A fost ultima serbare a anului, însă cu un caracter deosebit de celelalte, festivitatea reducându- se la un număr restrâns de a- sistenți, cu atât mai selecți — ceea-ce nu împiedecă, cum a zis d-l N. Iorga, să se poată lua ho- tărâri binefăcătoare. Luăm din spiritul ce-a domnit la această adunare care a în- cheiat anul, în prima zi a nou- lui an, îndemnul către mai multă muncă și vorbă cât mai puțină, că- tre muncă, fără serbătorii, ci nu- mai cu credința datoriei împli- nite, lăsând urmașilor noștri as- fel o țară mai e, puternică și fe- ricită.

Din lumea întreagă

Pentru întâia dată s'au publicat cifre oficiale, la ceea-ce privește mi- litorii morți în decursul războiului. Aceste indicațiuni, care se află într-un supliment de publicațiuni al o- ficialului Imperial pentru sănătatea pu- blică, se referă până'n prezent numai la anii 1914, 1915 și 1916. S'a înregistrat până acum, pen- tru imperiul întreg, afară de Mecklem- burg și Alsacia-Lorena pentru anul 1914 183.201 decese militare, pentru 1915, 390.699, pentru 1916, 311.160; în total 895.060 decese. Aceste cifre sunt încă susceptibile pentru o ur- care, deoarece și acum încă se a- visează decese din această epocă. Dacă numărul deceselor din anii 1917 și 1918 se evaluează la 300.000, atunci am ajunge la un total de un milion și jumătate, afară de rezulta- tele evaluării suplimentare și a ma- jorității prizonierilor morți în capti- vitate. Războiul din '18-19 costase 43.183 de morți. Din 895.060 de oameni, morți în decursul celor dintâi trei ani ai răz- boiului mondial, 829.361 au căzut în fața inamicului; 65.699 au murit în urma rănilor primite sau bozelor. Trebuie remarcat că numărul mili- tarilor morți de diferite boale în de- cursul celor dintâi trei ani este foarte mic (73 la mie) pe când în 1870-71, din 43.182 morți, 14.904 au murit de boale. Aceasta provine din faptul, că în epoca noastră s'a știut să se pre- vină mai bine epidemiile prin vac- cinare și să se combată cu succes acelea cari izbucniseră. (Le Démocrate).

O capitală care renaște

— Praga —

O mândră capitală care la noaptea într-o citadelă foarte veche, și care apare ca o siluetă modernă într'un cadru vechiu din secolul al XVII-lea; un atare aspect are orașul Praga, în- cepând cu ziua de 28 Octombrie 1918, data proclamării independenței sale, a cărei primă aniversare s'a serbat. Puține orașe au fost designate pen- tru acest rol prin natură și prin tot ceea-ce a lăsat istoria națională a evului mediu; însă puține orașe au fost așa de rău pregătite pentru gu- vernare; oameni și lucruri, instituții și cele-ce le pun în mișcare, aproape totul a trebuit să fie improvisat. Ajunsă la independență prin victo- ria Antantei, Ceho-Slovacia și me- tropola al prezintă de un an înconce spectacolul original al unei creațiuni continue; nu există nimic din ceea- ce constituie un stat sau o capitală, afară de materialele brute; a trebuit să se elaboreze un edificiu, construit de brațe entuziaste, heroice și disci- plinate, însă fără experiență. Diplomați, funcționari sau soldați, teji trebuiau formați, și puțin sunt acela, cari au putut aduce tinerei re- publice tradițiile și experiențele căști- gate în funcțiile importante din ve- chea monarhie Austro-Ungară; în ser- viciul diplomatic și consular al ma- rii noastre ababurze nu erau d. e. mai mult de patru sau cinci. Dacă, deci, la începutul vieții lor politice, ei au săvârșit oare-cari greșeli, cine s'ar putea mira de acest fapt?

Praga prezintă astfel spectacolul unei capitale noi, a cărei forță de atracție este considerabilă, care mâne va contrabalanșa Viena ca legătură în- tre orientul și occidentul Europei, urde azi fermentează forțe creatoare, unea la noaptea o viață politică și econo- mică nouă de tot. Orașul va reieși rolul pe care l-a avut în Europa centrală în decursul evului mediu, drumul dela Strassburg la Viena va trece prin Praga, dela care ieri încă se abătea drumul dela Berlin la Viena. Asemenia, după dificultăți transi- torii, când în decurs de câțiva ani producțiunea se va fi restabilit, Pra- ga va fi unul din primele centre e- conomice ale Europei centrale. În eadru frontierelor statului său este concentrată partea cea mai mare a forțelor productive; ale vechii An- stru și tinerii moștenitori va ști să se folosească de ele. Poporul ceh e cam dăra și este lipsit uneori de suplețe și abilitate, el a crescut în bătălie și a devenit matur în luptă, a dona co- pilărie a sa. În secolul al nouăspre- zecelea, s'a dezvoltat sub lovitură, lipsit de ori ce mângâiere; leagănul său a fost o închisoare. Însă, în li- psa talentelor plătute și strălucitoare, poporul ceh este înzestrat cu calită- țile cele mai serioase: solid, sănătos, muncitor, disciplinat, el asigură in- dustriei și agriculturii țării sale un ajutor neprețuit. El mai rămâne să participe în mă- sură mai largă decât în trecut, la viața europeană, și Praga va găsi în Franța, ceea-ce n'a găsit la Germani: o colaboratoare care furnizând vieții naționale cehă o nouă alimentare, va fa- ce ca Boemia să participe în același timp la cultura generală.

N. IORGA

Orașul Brașov are ca oaspe pe unul dintre cei mai mari bărbați pe cari l-a avut neamul nostru. Cu acest prilej societatea românească îl salută după cuviință, recunoscătoare pentru multul bine ce i l-a fă- cut în viața de profesor până aci, și înălță de convicțiunea pen- tru joișul ce-l va mai aduce de aci înainte. Recunoștința noastră se în- dreaptă din tot sufletul către a- cela care de mai bine de două decenii a luptat cu ideea pentru înțelegerea țării, a trezită și al- imentat cu stăruință conștiința națională a Românilor subjugăți. Dănsul a fost promotorul miș- cării vii, de interes susținut, ca să nu se neglijeze nici un mo- ment viața celor de peste hota- re. Pe cei din țara liberă și pe greșita fără zăbavă pentru zina cea mare, iar pe cei oprimați îi încuraja în rezistență și-i în- susțea pentru datorii înalte de românii. Doctrina pe care a lămurit-o și făcut-o populară, este națio- nalismul conștient. Prin cere- țarea științifică, prin desgroa- rea morților mari cari ne-au lă- sat moșteniri strălucite și bogă- te, prin literatura variată, con- deiul maestrului a început să pă- trundă pretutindeni și să con- ducă rosturile naționale. Nu este ocazia ca să revenim pe larg asupra activității lui. Totuși, două mari însușiri ale învățatului om, credem că tre- buie să le scoatem la iveală astăzi, când sufletul său a pri- mit satisfacția nobilă și pro- fesoară pentru că s'au isbândit visurile pe cari le-a cultivat in- tens, cu prevederea și profes- tică. Aceste două calități cari îi ridică presie alți contempo- rani sunt: ingeniozitatea sau puterea de a crea și ostenia. Aceste însușiri pregnante fas personalitatea uriașă a domni- lui Iorga. Cele două calități cuereesc încrederea mulținii și în ore decisive rolu domnului Iorga este în mod fatal preumpă- nitor. Societatea românească își dă seama de ce înseamnă d. N. Iorga pentru progresul neamu- lui și-l asigură de alipirea și devotamentul ce izvoresc așa de natural și sincer cu prilejul acestui prim drum prin Ardealul Iubit. Din secretele războiului.

Rusia viitoare?

(D). Nu avem legături cu diploma- ția înăuntru; nu putem divulga deci, ceea-ce nu cunoaștem; privim numai evenimentele, citim, și combinăm fi- rile care transpar și descoper acțiuni care ne privesc. Și regretăm că nu știm mai mult. Fiecare rusești, care se văd, în ul- timul timp, prin haosul războiului ci- vil și care ne interesează, în special, pe noi, sunt acestea: Germania caută amicitia Rusiei. Ea revine deci, la politica lui Bismarck, a cărei părșire, dela Capri încoace l-a trântit pe germani în nenorocirile în care se abat și în care desvoată — ori-ce s'ar zice — o muncă vrednică de respect și a spus-a. (Articolul acesta ar trebui tradus). Ostland, revista Șesilor, care are un scriitor politic isteț, a înregistrat de mult deschiderea la Berlin, a în- tăului — după războiul a întâiului — salon diplomatic, în care o aristocrată rusească dă, — ca în alte bune vre- muri — prilej de înțelegere Nemișor cu Rușii. Cam ce ar însemna la urma urmelor, succesul acelei politice, al cărei un simptom interesant este deschi- derea unui astfel de salon. Ostland pricepe bine și a spus-a. (Articolul acesta ar trebui tradus). Acum se ivesc alte simptome. Hindenburg, bivitorul Rusiei, caută înțelegeri cu Denikin, căruia îi scrie, că Germania și Rusia au fost create, să neargă „mână în mână”; și că mână în mână ele trebuie să și resta- bilească puterile de odinioară. (Tele- gramme din 26 Dec. Sdrorbitorul Rusiei caută acum prietenia celui zdrobit ca să-l întrebuițeze pentru interesul german. Ideea e destă popoare mari, nume- roase, nu se vor apropia azi, fiindcă s'au bătut ieri, ar fi o naivitate. Știr- rile privitoare la această apropiere, trebuie deci, să ne intereseze mult. Ciudat sună, acum, următoarele știri: Corepondentul din Stockholm al lui „Morning Post” telegrafiază (27 Dec.): Aflu din isver bine informat că parlantii alianței ruso-germano- japoneze au instalat un birou central în Praga. Printre ceice favorizează a- cest plan se găesc anume reprezen- tanți ai națiunilor mici, cari socotesc că este în interesul acestor națiuni ca o a doua combinație internațională, puternică, să existe, ca contrapond, față de antantă. Națiunile mici! Care? De sigur cele așezate între Antantă și Ruși, care sunt căutați ca viitor contrapond. Continuuăm: Naeș Wiener Jour- nal 27/28 Decembrie anunță că la Viena s'au desfășurat convorbiri in- teresante, între delegații englezi și felurii delegați ruși, despre modul cum Rusia ar putea să fie reînviată. Delegații ruși erau reprezentanți ai octobriștilor, caștelor, socialistilor revoluționari, minimaliștilor și lucră- torilor ovari. Programul comun con- stă în refacerea unei Rusii libere și democratice. Dar s'a decis, de comun acord, că nu se va trata cu guvernul

sovietelor și că întâia condiție a în- tregii acțiuni va fi retragerea lui Lenin și Troțki. La convorbirile acestea au luat parte ministrii (cehi) Beneș și Kramarz, soșii, în ajun, dela Paris. Și Polonia fusese invitată, să trimetă un reprezentant. (După L'Information din 28 Dec) Beneș este ministrul de externe al Ceho-Slovaciei, care se interesează deci foarte de-aproape de refacerea Rusiei. Kramarz, șeful ceh, aflându-se la Paris, a dat un interviu despre în- tălnirea sa cu generalul Denikin, până la care a întreprins o călătorie, cu scopuri, până acum, nemărturisite presei. După Kramarz, Denikin va reface o Rusie constituțională, demo- cratică; iar — ce ne interesează pe noi — provinciile mărginașe, la care el, generalul rus, nu renunță, vor căpăta o autonomie largă. În sensul lui Denikin, interpretat de Kramarz, Basarabia s'ar întoarce la Rusia ca provincie autonomă! Ce crede Kramarz despre autono- miele de murgine ale Rusiei, — nu știm. Ce simțim și credem noi, s'a spus în parlamentul român de mulțiori și acum, în urmă, cu prilejul proclama- rii prin parlament a unității. La convorbirile din Viena fusese invitată și Polonia, care nu s'a dus. Polonia este o Basarabie polonă; nu se putea duce. În schimb Polonia, care trebuie să fie perfect, ce se petrece în viața Rusiei, s'a dus la Paris, a- dăcă a trimis la Paris pe ministrul său de externe Patek. Interviul lui Patek este cunoscut. În il citese în Le Matin din 28 Dec. Patek crede, ba afirmă, că în primăvară bolșevicii „se vor pune în marș”, că ei vor a- taca — Polonia?, numai Polonia? — și că aliații trebuie să prevadă și să prevină. Patek adăogă că Colceag și Denikin nu stau bine și că Polonii vor fi singuri în fața bolșevicilor. Dacă și bolșevicii vreau o refacere a Rusiei cu recuceriri din teritoriile pierdute. Dacă bolșevismul va ataca Polonia, Rusia veche nu se va su- păra de loc, deoarece, în acest caz, el ar lucra în sensul ei. Convorbirile dela Praga par a fi un mijloc diplomatic al autantei, care va trebui să ia o atitudine. Contra bolșevismului ea este clară; dar, în schimb, ce se face cu vechii Ruși? Dacă aceștia cad, cum se teme Pa- tek, atunci rămâne, ca dușman, Ru- sia bolșevică, care va fi învinsă mai ușor, decât o Rusie veche refăcută. Patek cere Franței și antantei în- tregi mijloace materiale de resis- tență. Noi? — Rusia viitoare este o grijă neagră, în orice formă s'ar așeza ea. Pentru noi, Ardelenii, ca Români cel mai apropiat de Unguri, ea este o grijă și pentru motivul semnalat de „Le Temps”, care într'un articol recent, arăta cauza, pentru care de-

O ciudățenie.

Intâmplări ne-a căzut în mână un act oficial emanat dela prefectura ju- deului Brașov, care merită să fie reluat fiindcă prezintă cel puțin o curiozitate în viața administrativă a noului stat român. E vorba de un ordin (Nr. 5214/919) adresat administratorilor de plasă și notificat ofițierilor parohiale române din județul Brașov, în care se atrage atențiunea primărilor comunale, ca să nu supere pe locuitorii ătelor cu afaceri oficiale în zile de Duminică pe timpul serviciului divin. Ordinul ca atare e la loc și nu putem decât să-l aprobăm. Nu putem însă aproba faptul ca într'un județ al României mari să se dresze ordi- dine în limba maghiară — cum e dresat ordinul amintit — și cu deo- sebire nu în județul Brașovului, în care populația maghiară la sate este într-o minoritate disparentă. Dar ceea- ce pune vârf într'acei afaceri e, că or- dinul amintit dresat în ungurește este semnat de directorul prefecturii ju- deului Brașov, care este saș și de ad- ministratorul de plasă local, care este român.

Oamenii de stat rar se revalea dela primul moment; este un semn bun însă, că Boemia a aflat la începutul vieții sale de stat independent, un Masaryk și un Kramarz; primul însă voește să rămână președinte consti- tuțional și mai mult inactiv, iar al doilea a trebuit să părăsească pute- rea, alungat de campania pornită de Prao-Liou, marele jurnal socialist din Praga, care îi reproșa politica sa antibolșevică și afirmată sa cu Denikin și fedeliții săi. Acelora, cari întrebă, vorbind de d-l Kramarz: „Aveți mulți ca aceștia în Praga?” trebuie să li-se răspundă: „Nu încă, însă tineretul se formează”. În în ceea-ce privește orașul Praga însă-și, acesta a pășit în mod brusc, dela viața politică a unui oraș de provincie, la rolul unei capitale. Cele 14 milioane de suflete, cari populează noul stat, și-au întors privi- rile dela Viena și Pesta, iar condu- cătorii politici, sociali și comerciali au alergat la Praga. Funcționarii cehi au părăsit Viena; militarii au voit să pură mâna pe puterea crea- cândă și 200.000 oameni au alergat în oraș, care până atunci nu nu- mără decât 600.000 locuitori. Moștenirea trecutului Din norocire, secolele trecute au lăsat prezentului palate regesci sau princiare, neglijate de împărați și cur- tea sa germană; palate admirabile din secolul al XVII-lea și XVIII-lea, acela el lui Waldstein, Fürstenberg, Ciam, Galias, Rohan etc. și în general, toate palatele nobilime constituționale și germane au fost părăsite de propie- tarii; de altcum aceștia, înainte de proclamarea independenței, au fost niște pasări călătoare, oaspeți pe cari îl reținea Viena, precum în vechia monarhie franceză, nobilimea din pro- vincie era atrasă la Versailles. Tânăra republică a rechizi- ționat aceste palate părăsite și a instalat aci ministerele sale. Este una din impresiile cele mai curioase pen- tru vizitatorul, care vizitează serviciile insalare aci. În salii imense decorate adestori cu tablouri ale funcționarilor din secolii trecuți, tinerii funcționari in- stalați birourile lor moderne, minist- rii social-democrat al înțărilor pu- blice are în fața sa tablouri frumoase ale prinților și prințeselor de Für- stenberg, cari decorează cabinetul său de lucru; în anti-cameră, gravuri vechi ar face bucuria colecționarilor iar deasupra vechiului telefon este gravat numele Arhiducelui Carol cu numărul său personal. Ce inspirații ar da funcționarilor nou veniți, cadrul admirabil al acestor locuințe frumoase unde stălu frumos al celor două mari secolii ai noștri degeneratează uneori în gen „rooc”. Praga n'are locuințe destule Cetățeanii simpli însă n'au acest a- vantagiul, și pentru a încovărit pe aceștia, a trebuit să se recurgă la o rechizițiune de-un gen nou, care nu este fără durată. Este drept că Praga se înabog; străzile, piștele, restau- rantele, h te urile sale sunt făcite, multime de oameni așează, deaparte de Praga, momentul în care vor găsi un lăcaș unde să poată dormi, și să

Un pas brusc.

Oamenii de stat rar se revalea dela primul moment; este un semn bun însă, că Boemia a aflat la începutul vieții sale de stat independent, un Masaryk și un Kramarz; primul însă voește să rămână președinte consti- tuțional și mai mult inactiv, iar al doilea a trebuit să părăsească pute- rea, alungat de campania pornită de Prao-Liou, marele jurnal socialist din Praga, care îi reproșa politica sa antibolșevică și afirmată sa cu Denikin și fedeliții săi. Acelora, cari întrebă, vorbind de d-l Kramarz: „Aveți mulți ca aceștia în Praga?” trebuie să li-se răspundă: „Nu încă, însă tineretul se formează”. În în ceea-ce privește orașul Praga însă-și, acesta a pășit în mod brusc, dela viața politică a unui oraș de provincie, la rolul unei capitale. Cele 14 milioane de suflete, cari populează noul stat, și-au întors privi- rile dela Viena și Pesta, iar condu- cătorii politici, sociali și comerciali au alergat la Praga. Funcționarii cehi au părăsit Viena; militarii au voit să pură mâna pe puterea crea- cândă și 200.000 oameni au alergat în oraș, care până atunci nu nu- mără decât 600.000 locuitori. Moștenirea trecutului Din norocire, secolele trecute au lăsat prezentului palate regesci sau princiare, neglijate de împărați și cur- tea sa germană; palate admirabile din secolul al XVII-lea și XVIII-lea, acela el lui Waldstein, Fürstenberg, Ciam, Galias, Rohan etc. și în general, toate palatele nobilime constituționale și germane au fost părăsite de propie- tarii; de altcum aceștia, înainte de proclamarea independenței, au fost niște pasări călătoare, oaspeți pe cari îl reținea Viena, precum în vechia monarhie franceză, nobilimea din pro- vincie era atrasă la Versailles. Tânăra republică a rechizi- ționat aceste palate părăsite și a instalat aci ministerele sale. Este una din impresiile cele mai curioase pen- tru vizitatorul, care vizitează serviciile insalare aci. În salii imense decorate adestori cu tablouri ale funcționarilor din secolii trecuți, tinerii funcționari in- stalați birourile lor moderne, minist- rii social-democrat al înțărilor pu- blice are în fața sa tablouri frumoase ale prinților și prințeselor de Für- stenberg, cari decorează cabinetul său de lucru; în anti-cameră, gravuri vechi ar face bucuria colecționarilor iar deasupra vechiului telefon este gravat numele Arhiducelui Carol cu numărul său personal. Ce inspirații ar da funcționarilor nou veniți, cadrul admirabil al acestor locuințe frumoase unde stălu frumos al celor două mari secolii ai noștri degeneratează uneori în gen „rooc”. Praga n'are locuințe destule Cetățeanii simpli însă n'au acest a- vantagiul, și pentru a încovărit pe aceștia, a trebuit să se recurgă la o rechizițiune de-un gen nou, care nu este fără durată. Este drept că Praga se înabog; străzile, piștele, restau- rantele, h te urile sale sunt făcite, multime de oameni așează, deaparte de Praga, momentul în care vor găsi un lăcaș unde să poată dormi, și să

Legăturile cu Franța

Oamenii cei mai însemnați din Pra- ga o simt aceasta și fac mari sfor- țări pentru a introduce în momen- tul în care se formează noua lor viață, limba franceză, profesori fran- cezi și cărțile franceze. Să-l ajutăm din toate puterile noastre. Europa centrală are nevoie de o limbă in-ernațională; în locul limbii germane, impuse, depeinde de aol, ca să fie franceza, limbă aleasă. Bibliotecile se constituie în momentul aceste, obiculiții noi se creează; să nu lă- șăm momentul să treacă. Cu toate condițiunile atât de nefavorabile ale schimbului, noi trebuie să ușurăm ce- tirea zărilor noastre, vânzarea și transportul cărților noastre, preaum și exportarea capitalurilor noastre, făcându în mod așa de favorabil prin cumpărarea Skodel; trebuie să furnizăm șefii de industrie și de scoa- lă necesari, colaboratori intelectuali și colaboratori economici, a căror muncă va fi considerabilă. Trebuie să lucrăm însă fără întârziere; ocazia perdută nu se va regăsi. Precum generalul Pellé și ofițerii săi predau armatei ceho-slovice, cu succes complet, metodele noastre mi- litare cari se adaptează spiritului la- acestui popor, să aducem în interesul comun al ambelor națiuni, cultura noastră generală și concursul nostru financiar noului stat care se organi- zează în palatul, ieri încă gol, al ve- chilor regi ai Boemiei și în palatele părăsite din „Praga de aur” Gabriel Louis-Yaray (Le Figaro)

Bătălia dela Marna

„Times Bureau” comunică marului „Le Démocrate” următoarele: Se discută de mult, cine a dat lovitură decisivă, care s'ill pe Germani să se retragă îndată după prima bătălie dela Marna. Statul major ger- man a putut o tăcere absolută asu- pra operațiunilor sale, printră un voia să mărturiească înfrângerea sa. Publicarea instrucțiunilor comanda- mentului suprem german pentru 10 Septembrie 1914 dă oare-ari deslu- șiri asupra acestui subiect și arată că „măca armată britanică” a jucat un rol preponderant, care de altcum nu a mășinat sfârșitul extraordinar ale armatei franceze și ale statului lor major. Instrucțiunile germane s'au publicat în lucrarea „Die Marna- schlacht” a generalului Baumgarten Crusius, care șoacă șeful statului ma- jor al armatei a 8-a. Iată textul au- tentic: „Prințul corp de armată — von Kluck — fu angajat în luptă la 9 Septembrie, care după fu în ge- neral norocoș și la special fa- vorabil pentru atipa arăpă — con- tra unor forțe franceze și engleza șoacă, care au atacat dinspre Paris și sud-est pe o linie mergând dela Nanteuil până spre est de Meaux. Aripa stângă, spre Marna, era asigurată de brigada mixtă și de corpul al 2-lea de cavalerie.

Corpul al 2-lea — Bllov — Mi retrăse aripa dreaptă aproape de Montmirail și Fontenelle și făcându-se de primul corp de cavalerie în sectorul Dolan, spre nord-est de Fontenelle, în 9 Septembrie, către prânz, puternice forțe britanice se îndreptăză spre Marna, în spărtura dintre corpul I și al II-lea.

Brigada care acoperea aripa stângă a corpului I, împreună cu corpul al 2-lea de cavalerie și divizia a 5-a de infanterie, atacă dusmanul care înainta, permițând astfel corpului I de a-și retrage aripa stângă — care era în mare pericol — în direcția spre Combellies.

Rezultatul acestei înfrântări — britanice — fu, ca al 2-lea corp deosebită să siliț să-și retragă aripa dreaptă, cu tot progresul excelent al atacului, condus de aripa sa stângă și jumătate din corpul al 3-lea.

In misiune diplomatică

D-l Vaida la Paris

Plecarea d-lui A. Vaida la Paris, unde va petrece timp de 2-3 săptămâni, stă în legătură — precum ni sa comunică din loc competent — cu o importantă misiune diplomatică în vederea aranjamentului unor chestiuni pendente între România și Puterile aliate.

Înainte de toate d-l Vaida va relua firul acțiunii sale întrerupte la Paris deosebi cu privire la apropiata încheiere a tratatului de pace cu Ungaria. D-l Vaida, care se bucură de o deosebită rețetă în cercurile diplomatice dela Paris, este cel mai chemat să-și spună cuvântul și să obțină rezultatele dorite. Adănc cunoșcător al politicienilor maghiari, cari caută să pescărească la Paris în tubure, d-l Vaida va vârsa deplă ațelina asupra celor, cari caută să-și bînzăie liniștea în centrul Europei, care s-a restabilit cu atâtea jertfe.

E apoi vorba, ca d-l Vaidă să facă primii pași în vederea unui mare împromt extern. Peste câteva zile va pleca la Paris și d-l ministru înalt, care va continua misiunea d-lui Dr. Ciugureanu pe lângă Conferința păcii în chestia Basarabiei.

Stiri marunte externe

În ultima luptă din Siberia divizia trupelor polone s'a distins protejând retragerea trupelor antibolșeviste.

Sobrania din Sofia a ratificat tratatul între aliați și Bulgaria.

Ex-împăratul Wilhelm Interzvonază, după semnarea păcii, să convoace la Olanda pe toți membrii familiei Hohenzollern pentru a regula anumite chestiuni particulare.

După intrarea trupelor polone în Prusia occidentală, starea de asediu va fi proclamată.

Dela declarația războiului Rusia a pierdut 35 milioane oameni ca bolnavi și răniți.

Au început negocieri cu toate puterile amice pentru încheia noi tratate de comerț pe noi baze.

Poincaré a fost ales cu unanimitate senator în departamentul Meusa.

Guvernul din Viena a decis transformarea palatului imperial pentru a expune în el produsele republicii.

Starea de asediu. M. S. Regele a semnat decretul prin care se suspendă starea de asediu și cenzura pentru vechiul regat, afară de Dobrogea.

Iupta pentru cucerirea aerului

— Cu prilejul expoziției de aeroplane din Paris —

Paris 10 Ian.

Dintre invențiunile care au profitat mai mult pe urma războiului și înconștabil aeroplanul. Progresul nebanuit de repede ce l-a făcut acest nou mijloc de locomoțiune dela moro — și biplanul din 1914, utilizabil abia pentru serviciul de informații al armatei, la marile avioane de bombardament din anii dîn urmă, se dovedește exclusiv întrebunțării lui în război și serviciilor neprețuite pe care le-a adus armatelor beligerante. Marile credite de război au pus la dispoziția inginerilor inventatori fondurile necesare pentru studii, iar monopolizarea industriei de către stat în folosul apărării naționale a făcut posibile cele mai întinse lucrări de experimentare și perfecționare a acestei invenții care s'a dovedit repede ca o teribilă armă de luptă. Spiritul de sacrificiu exorbitant în așa de mare măsură prin războiu a format piloții desprețuitori de moarte cari încă au contribuit într-o măsură largă la desăvârșirea și popularizarea avioanelor.

Franța îndeosebi, pentru a precumpăni numărul covârșitor al artileriei germane, a făcut mari eforturi și a adus mari jertfe pentru a-și asigura o superioritate necontestată în aer.

Cât de rodnic au fost aceste eforturi s'a văzut din rolul care l-a jucat în război aviația franceză atât prin asigurarea hinterlandului cât și prin bombardarea frontului german și prin regularea tirului artileriei.

Încheierea simțimului aduse însă suprimarea creditelor, înocetarea comenzilor și astfel amenința să încheie mai multe uzine de construcție de aeroplanelor și să lase fără aplicare mai multele mii de lucrători specializați.

Atunci s'a ivit problema comercializării avioanelor de bombardament și întrebunțarea lor pentru transportul de călători și de celele poștale.

Pentru această problemă s'a poată fi trecută în practică trebuiau studiate și realizate condițiile de întrebunțare și exploatare împreună cu siguranța și confort. Casele de construcție au reușit să construiască avioane îndeplind aceste condiții.

Rezultatul acestei încercări expoziției, care s'a deschis de câteva zile la Grand Palais.

La aranjarea acestei expoziții, deschise în prezența președintelui R. Poincaré și a marșaliilor Foch și Petain, au luat parte, pe lângă Franța, Anglia și Italia.

Mulțimea și varietatea tipurilor, aspectul mare, ferici al acestei expoziții a umplut și pe parisenii obișnuiți cu spectacolele „en gros.” Expoziția cuprindea aparate de uscat și de mare, a-luncătoare pe apă cu elice aeriene, dirijabile sferice și captive, avioane poștale, hidroavioane coloniale, taximejre aeriene și aerobuse uriașe.

Dela intrare te isbește tendința de adaptare a avioanelor de războiu aviației comerciale. Unele chiar și prin culoarea lor albă strălucitoare amintesc înfățișarea luxoasă a vaselor de călători. Remarcabil și apoi progresul ce s'a făcut în ceea-ce privește forma.

Elementele diferite se combină astfel încât dau aeroplanului un aspect din ce în ce mai organic.

Franța, și fiindcă e la ea acasă și fiindcă vrea să câștige ea supremăția aerului, cum Anglia e stăpâna Mărilor, are cele mai multe pise și cele mai elegante. Dăm descrierea sumară a câtorva.

Nieuport.

Suspendat de bolta sălii de intrare acest aeroplan și tipul avionului de vânătoare: ușor, svelț și repede. Are 27 m., motor de 300 HP., realizând 236 km. pe oră și ridicându-se la 1000 m. înălțime într-o minută și 50 secunde. Poate lua cu sine 167 kg.

Afară de acest monoplan, case Nieuport mai expune: 1) un biplan de 450 HP. ridicând o greutate de 650

Scrisoare din Paris

kg. în afară de greutatea sa; 2) un monoplan capabil să ducă o greutate de 70 kg și să realizeze 307 km. 225 m. pe oră.

Blériot.

Atenția publicului e atrasă în deosebi de aparatele uriașe ca de pildă: „Mammuth”-ul firmei Blériot. Acest aparat pare a reprezenta ultima fază a evoluției aeroplanului. Are patru motoare, dispuse în diagonală, de câte 900 HP. d-lăime de 27 m. lungime de 15 m 400, înălțime de 6 m 400. Cântărește gol 3.800 kg. poate ridica 2.250 kg. Amensajamentul lui e proiectat pentru transportul a 26 călători fără pilot și mecanic.

Caudron.

Tot așa „fac ocazii” vizitatorilor pentru a ajunge în minunatul salon al avionului Caudron. 925. Acest avion, cu un confort desăvârșit toate lăsa cu sine 18 călători pentru 6 ore cu o înălțime de 165 km. pe oră. E simbolul aeroplanului tip pentru marile călătorii din viitor.

Morane-Saulnier.

Inventatorul tirului printre elice d. R. Saulnier expune un monoplan tip „A. I. Parasol” care a atins recordul în looping. Pilotul Fronval a făcut 624 looping-uri în 2 ore și 42. Tot aparatul acesta a făcut drumul Paris-Roma fără întrerupere în 5 ore 59 minute (1.160 km.)

P. Levasseur.

Numele inginerului P. Levasseur a devenit cunoscut prin invenția unui nou aparat de locomoțiune: hidroplanul, un aparat care lăucea pe apele cu cel puțin 10 cm. adâncime. E pus în mișcare de o elice aeriană care-l imprimă o înălțime de 2 ori mai mare decât a unei bărci cu un motor de aceeași putere.

Bristol.

Casa ergleză care fabrică tipurile Bristol a expus 4 modele „Babe” biplan monoplane, 40 HP, neconșumând decât 13 litri pe oră pentru o înălțime de 140 km; „Bull” avion de cursă 45 HP. pentru 260 km. pe oră și 2 altobuse: „Taure” cu 230 HP. 2 călători și „Bristol-Pullman” cu 4 motoare luând 15 călători în stații confortabile într-o cabină de 2 m. de înalță, încălzită și luminată cu electricitate, cu sală de baie etc.

Principala descoperire a aviației britanice consistă în construirea de avioane puse în serviciul torpilărelor. Aceste avioane au adus servicii neprețuite luptei contra submarinelor germane.

Publicul și parlamentul englez urmarea cu interes problema avioanelor comerciale. Progresele apreciabile s'au făcut în Anglia mai ales în sensul dispozitiunilor de siguranță (parașut, rezervoare care nu se pot aprinde etc.) și de confort.

Italia: Caproni.

Italia a cărei industrie și-a câștigat în timpul războiului o înaltă reputație are o parte însemnată la această expoziție. Atenția publicului o fixează îndeosebi triplanul Caproni. Acest avion a fost construit în 1915, a luat parte în războiu cu o încărcare de 3000 kg. Are 3 motoare „Fiat”. A venit la Paris pește Alpi cu 3000 kg, încărcare, 140 km. pe oră.

Savoia.

Societatea „Savoia” din Milan prezintă un „yacht aerian”, luxos pentru 5 persoane, cu cabină de bagaj. Provăzută cu un motor de 300 HP. cu lăuntre de plutit. Acest hidroavion a fost vândut cu 60.000 fr. Oferind cea mai mare siguranță și confort și tipul ideal al avionului de excursiuni.

Fiat.

Societatea italiană din Turin „Fiat” celebrează pentru automobilele sale are 2 „standuri” la Grand Palais. Aparatul transportabil „Fiat” a fost studiat anume pentru distanțe mari. Are

o greutate netă de 2350 kg., lătimea aripilor de 16 m., lungimea de 10 m. și înălțimea de 3 m.

Cu o încărcare de 2500 kg. se poate ridica la 3700 m. Aproape de pământ poate atinge o înălțime de 252 km. pe oră, iar la 3000 m. 240 km. pe oră.

Prin înălțea sa mare e indicat cu deosebire pentru transportul curierilor și pentru razi lungi fără întrerupere.

Motoarele Salmson.

Ceea-ce va asigura succesul desăvârșit al noilor aeroplane e motorul Salmson. Consistă din 9 cilindri dispuse în forma rozetelor stelare, dând 300 HP. la 1500 turați. Cea mai mare calitate a motorului e durata. Poate funcționa cu reparații neînsemnate 1000 h. ceea-ce corespunde unei durate de călătorie de 15000-20000 km.

Perspectivile pe care le sugerează această expoziție:

D. Bréguet unul din marii inventatori ai Franței prevede posibilitatea călătoriei la înălțimi mari în vase închise. Astfel la 12000-15000 m. înălțime s'ar putea atinge ușor o înălțime de 500-600 km. pe oră. New-Yorkul ar ajunge la o distanță de 9-10 ore de Paris.

Correspondent.

SALA REDUTA Trupa Ligii Culturale din Bucureș astăzi Joi 15 Ianuarie ora 8 seara se va juca pentru prima oară UN DOMN PRIBEAG

dramă istorică în versuri în 5 acte și un tablou de N. Iorj

DISTRIBUȚIA.

Stefan (fiul lui Petru Schiopul) d-na L. Calomeri Alois (găzduitorul lui Stefan) d-l Ion Aton Nuntziata (fiica lui Alois) d-na Nat. Georgescu Pater Iosef d-l I. Armănescu Schobel (guvernorul lui Stefan) d-l Florescu Kubash și Wolkenstein (colegii lui Stefan) d-na Ec. Sinescu și d-l N. Dumitrescu Haneri (elev mai în vârstă) d-l I. Serie Wolkenstein bătrânul d-l I. Semo Hatmanul Gheorghe d-l M. Giugulescu Bolea (măscăricul lui Petru Schiopul) d-l M. Dragnea Arhiducele Ferdinand d-l D. Stejănescu Studenți. — Ofițeri. — Soldați Prețul locurilor: Fotolii și balcon 20 cor.; parchet I: 15 cor., parchet II: 10 cor., parchet III: 8 cor., galeria: 4 cor. Biletele la Bologa, Zeidner și în ziua reprezentației la Casa teatrului.

Cronică feminină.

Cochetăria

În câteva articole precedente ocupându-mă cu obiceiurile femeilor de azi, în trecut am amintit și cochetăria. Acuma însă voi vorbi numai despre ea, fiind lucru ce preocupă prea mult femeile.

Cochetăria este o însușire ce o găsim mai mult sau mai puțin la fiecare femeie. O spun fără remușcare căci puțină cochetărie stă bine oricărui femei și nu e de loc de condamnat o cochetărie nevinovată. Trist însă e, că multe, foarte multe, nu cunosc limitele ei. Acum dar, să vedem, cum e cochetăria pe care o numesc eu nevinovată? — Sentimentul înăscut și nu exagerat — cultivat, mărginit la iubirea curățeniei, îmbrăcămintei ordonate, pieptănăturii frumoase, dar nici decum extravagante — excentrice. Lucru ce mulțumește privirea oricui, fără să provoace altă impresie, fără să se poată zice alceva despre o astfel de femeie, decât: „Da într-adevăr e foarte bine îmbrăcată și îngrijită”, — atât și nu mai mult.

Armonie ce se cere unui mediu plăcut. O astfel de femeie e cochetă din punct de vedere altruist. Ea e totdeauna bine fără a vici pe nimeni. La așa o femeie nu vei vedea farduri, va și îngrijii, chiar conserva trupul său, fără a recurge la meșteșuguri diferite, la fluidități și alții de tot soiul, care de fapt nu conservă frumusețea, sau chiar dacă are oare-care efect, acela este numai momentan. Adevăratul efect va trebui să-l recunoască la etatea de 35-45 de ani, atunci însă va fi prea târziu.

Fața netedă, nebrăzdată, întotdeauna foarte mult și dela starea sufletească și firea individuală. O femeie pe care o energizează fiecare mișcare sau sunet, pe care o surprinde și dispoziune ori-ce fleac, — da, acestea cu timpul lasă urme pe față, apoi ori ce le acoperă cu diferite preparate, ori nu, ele sunt neperitoare. Însă de, — ca să înșurjuri aceasta, trebuie să dispui de voioșii tare ca la toate. Stăpânirea de sine, ar fi locuri mult mai bine utilizabile necesare pentru acest meșteșug, — ei, dar a te stăpâni e greu, caută să-ți verși neceazul — pe când a te duce la o farmacie sau drogherie e lucru mult mai ușor. Acolo găsești „leac” pentru toate nevoile!

Și cu voioșii — zău — câte n'ai putea ocolii! Femeia franceză înainte de a se culca, caută să se gândească numai la lucruri frumoase, vesele chiar! Și oare pentru ce aceasta? — N'avem decât să observăm o femeie care doar-

me. În caz că aceea s'a culcat supărată, enervată, sau munită de cineștie ce gând rău, în decursul somnului ei, vei vedea o față, când luminoasă — când disperată, inundată de încrețituri. Aceasta repetându-se adesea — foarte natural — că cu timpul devin mai remarcate. Multe nici nu-și dau seama, nici nu se gândesc la lucrul acesta. În caz contrar, dacă tot aceeaș femeie adoarme gândindu-s'a la ceva plăcut, vesel, față ei va fi lipsită de ori-ce creație neobșnuită, va fi netedă, liniștită cu un surâs multumit. Vedem deci clar, că starea sufletească e aceea, care contribuie mult la conservarea, sau nu, nara feții. Și aceasta e numai unul, din multele exemple ce s'ar putea înșira aici, pentru a duceți cele spuse mai sus.

Sunt apoi femei cari nici decum nu se găsesc pentru a provoca armonia mediului în care se învârtesc, ci cu scopul jonic de a se distinge, de a scera laude, a slăvi, și de a atâța gelozia și dușmănia celorlalți. Cochetăria aceasta apoi, trebuie să o numesc egoistă. O astfel de femeie n'are alt gând și nu se ocupă cu altceva, decât cu ea însăși. On unde s'ar duce și fericiată, dacă atrage atât prin limbă acămite, frumusețe, cât și prin mișcările, atențiunea publicului. Nu găsește plăcere mai mare decât să se simtă săbătorită, admirată de bărbați și totodată săgetată de priviri dușmănoase din partea semenelor ei, pe care la rândul ei le schimbă cu triumfale. Masa ei de toaletă e o drogherie întreagă, în jurul ei se învârtă o mare parte din zi. Într-o continuă preocupare, frământată de gânduri, oare ce și cum i-ar isburi să se facă mai frumoasă. La viitor nu se gândește de loc, prezentul s'o mulțumească numai! Folosește diferite farduri, fără să-și dea seama, că aceea cu timpul o să-i ruineze fața total.

Ce e mai interesant e, că cu toate că stă cât e ziua și în fața oglinzii, — și poți vedea cu oată măiestrie eșecat fiecare firicel de păr — asta n'o recunoaște niciodată; o dă, ea și când cu lucrul acesta nici că se ocupă, ci e la ea ceva de tot natural. Na numai că nu conștece, dar nici nu-și place să creadă, că succesele ce le are le datorită vre-unui meșteșug studiat de a se împodobi și chichi. Și apoi, nu e nimic mai ridicol și respingător și ceea-ce poți vedea adesea; căte o femeie mai în vârstă, sulemunită și îmbrăcată în hane nepotrivite cu etatea ei dând pe tânăra. Toate

trebuie să-și aibă rostul și timpul lor! Pentru a putea preciza și mai bine rețele ce se nasc din cochetărie, trebuie să amintesc și o a doua categorie de cochetărie egoistă, care e continuarea celor spuse până acum.

Darere, — aceea care a ajuns până în stadiul acesta, cu greu se va opri mulțumită cu cele ce a dobândit, așa zicând, până acum. O va ameli cu totul omagiile și laudele, ce l se adresează mulțumită cutilor ei, din care les talismane neprețuite ce în căntă atât de mult pe bărbați.

Li trebesc tot mai multe toaite și tot mai luxuase, cu care să atragă din nou și fărâș, admirația privitorilor. Are ambiția, ce cercul de bărbați ce o înconjoară, nici când să nu se stămbeze și radiată când vede că se mai ivește câte un uou adorator.

Dela un timp apoi, pe neșimțite, ajunge de nu o mai mulțumesc ceea-ce are, punga li devine prea mică în proporție cu multele trebunțe, de care vede că nu se mai poate lipsi.

La ce ajutor s'a recurgă dar? Ea vede că altă scăpare — pentru a-și putea susținea și implini toate dorințele, la care acuma cu mândria ei de cochetă nu mai poate renunța — nu e, decât să se arunce în brațele destrăului. Dacă e măritată, o duce un timp cu viața aceasta fără de greș, susținută fiind de poziția ce o are pe urma bărbatului ei, care în acelaș timp li serveste de paravan, la întrebunțările ei. Starea aceasta însă, mult, nu poate dura. După ce bărbatul începe a-și cunoaște prietenii(?) se desparte de ea. Urmarea e, că dela un timp, acești prieteni încă o părăsesc. Zi de zi scoborâș treptele ce duc spre destrău. Abiaută trebuie să recunoască, că n'a mai rămas nimic din tineretea ei de adimioră. Desperată privește oglinză, care nici când nu a mișc-o și care acum, li redă fața brăzdată, îmbrăntărită, — atunci înțelege abia, schimbarea ce-o observase în puterea bărbatilor față de ea. E zdrobită de supărare, văzând că toată prișperea și arta ei, a devenit zadarnică și că trebuie să renunțe la trista-i meserie. Din viața de parazi, luxuoasă, plină de distracții și plăceri, trebuie să abzie rând pe rând. Adănc rântă în sufletul ei, — se trezește, și vede rezultatul dezastros al întregii ei vieți. Admirăției de uitată îi ia locul priviri baijocoritoare. E părășită de toți, nimeni n'o mai sprjinește. Mizeria a cuprins-o total; ca să scape de ea nu mai poate fi nici o nădejde.

Îată dar unde poate ajunge cochetăria dusă la extrem. Luica.

Cultura românească

și Minoritățile naționale din Transilvania

de ION MATEIU

(Urmare)

Ideea statului național, ca ideal politic, s'a ivit abia în veacul al XIX-lea când minoritățile exploatate de feudalismul stăpânitor, s'au trezit — prin ivirea producției de piață, prin dezvoltarea industriei și a vieții orașenești — la conștința națională luptătoare.

Acest fenomen social — pus în razi exclusivismului politic dominant — a provocat teama slăbirii forței politice de stat, identificată cu unitatea acestuia, și astfel a răsnit gândul salvării unității de stat prin crearea unității de limbă.

S'a lansat deci formula că un stat nu poate fi compus, decât dintr'o singură națiune omogenă sub raport lingvistic, iar întru cât ar exista în cuprinsul statului limbi diferite, ele trebuie suprimate.

Accastă teorie era în însăși concepția ei fundamental greșită, oăi pornea dela ipoteza identității celor două noțiuni: limbă și naționalitate, crezând că limba este unicul criteriu de recunoaștere a naționalității.

Fără a îndrăzni să întrebunțeze ca mijloc desnaționalizator barbarismul decapitării (aplicat de Turci asupra Armenilor), statul modern a socotit să uzeze de metode artificiale în realizarea unității naționale, răpdind limba fracțiunilor eterogene.

Concepția integrală a naționalității nu poate fi determinată numai prin limbă, deoarece aceasta este exclusiv o formă externă de manifestare. Naționalitatea e o stare de conștință-spirituală, care nu vine pe cale măestrită, ci se câștigă de către individul social — pe calea unui proces psihologic subconștient — prin pătrunderea sufletească în solidaritatea istorică, culturală, morală și economică, comună pluralității de oameni din care face parte.

Limba nefiind altceva decât un organ de exprimare a acestei stări de conștință urmează în mod firesc, că prin înlăturarea forțată a limbii (chiar dacă așa ceva ar fi cu puțină) n'am distruș și starea de conștință, de oarece limba se află aici în raport de efect și nu de cauză; iar legile cosmice ne învâță așa de neîndoi, că efectele rezulă din cauze, și nu invers.

În consecință, putem stabili adevărul sociologic că unitatea de limbă într-un stat eterogen nu se poate crea, decât prin înlăturarea stării de conștință deosebită a respectivelor naționalități.

Din lipsa de pătrundere în realitatea acestei legi etnopsihologice, s'a dezvoltat în statele moderne europene boala politică așa de gravă a desnaționalizării minorităților, pe care n'a fost în stare s'o vindece nici o prevedere politică. A trebuit să vie bisturiul sângeros al conștințunilor universale, care să demonstreze pe masa de operație europeană, toată criminalitatea acestei odoase fantome de stat.

Războiul contra limbilor în diferitele state moderne și cu deosebire în fosta monarhie habsburgică, este o dovadă ac oculos, prin rezultatele sale tragice de astăzi, că răzuința pentru înlăturarea statului național unitar prin extirparea limbii este în politica de stat o adevărată demență bolșevică — cum i-am zice într-o comparație de actualitate.

A zidi statul un tar românesc pe temelia unei astfel de concepții, ar fi să cădem nu numai la o metodă de semibarbarie, absolut infructuoasă, ci să periclităm în cel mai înalt grad însăși posibilitatea dezvoltării! Înșiște și armonice a regalității neamului nostru.

Ideea statului unitar suntem liberi s'o punem în șirul preocupărilor noastre politice, dar n'o putem așiza ca dogmă de stat, decât privind-o în lumina unei cugetări filozofice obiective. Și aceasta ne spune că naționalitatea nu este o formă lingvistică, ci o stare de conștință, și prin urmare un stat cu naționalități nu poate deveni unitar prin omogenitatea limbii, ci exclusiv prin omogenitatea acestei stări de conștință.

Istoria dezvoltării statelor ne arată, că procesul constituirii omogenității sufletești și prin ea a celei politice în rândul cetățenilor, a izbutit numai acolo unde minoritățile erau lăpșite de conștința națională sau se găseă într'o desăvârșită inferioritate culturală față de poporul cuceritor. Acest fenomen se produce chiar și atunci, când cucerii prezintă o majoritate absolută. Exemple ne lămbe Roma veche, care asimilase popoare barbare mult mai numeroase decât poporul Republicii, tocmai prin strălucirea culturii sale.

Dez înșă această cultură nu înșșișa o superioritate vădită, contopirea nu izbutea, chiar dacă birușii reprezentau o minoritate. Acesta e cazul Greciei an-

time, care nu s'a desnaționalizat, fiindcă a opus culturii romane, civilizația elină mai înaltă.

În statul contemporan totuș observăm faptul caracteristic, că mirorii și de acelaș nivel cultural nu pot rezista în fața culturii poporului de stat, cum se întâmplă cu Germanii din Statele-Unite ale Americii, pe când Germanii din Brazilia își păstrează naționalitatea, de oarece cultura portugheză a acelu stat este inferioară culturii germane.

Accastă americanizare vertiginosă a tuturor fracțiunilor de cultură creștină într'un stat cu ce mai deplină libertate, își găsește explicarea după sociologii americani, în votul universal, politica democratică și o deosebire în acel avânt uriaș al industrialismului, care acolo a cuprins toate colțurile vieții omenești, crezând o copieșitoare și unică civilizație americană.

Acți vedem mai izbitor legile psihologice ale asimilării, care desbracă de naționalitate nu prin oprimarea limbii sau prin metode persecuționale de alte domenii, ci exclusiv prin superioritatea mereu ascendentă și expansivă a forței sufletești isvorată sub lumina liberalismului umanitar, dintr'o reală și înțelegătoare concepție de viață.

Popoarele își părăsesc ființa lor proprie și primesc o conștință nouă, determinată de influența liberă dar ameliorează a uriașei energii creatoare, etico-sociale, ce se revarsă impetuosă din sufletul națiunii stăpânitoare.

Accastă este ritmul adevărat al asimilării, care realizează fără artificii sau tendințe transparente, ideea statului național unitar.

E de sigur o ferice să l ajungi, dar găsesc că nu este o nenorocire să nu-l avem astăzi și noi. Existența statului românesc nu poate fi sguduită prin această lipsă de unitarism național decât atunci, când poporul românesc ar adopta, aplicând o falsă concepție de stat relativ la viața minorităților naționale.

Când aceste minorități încep să se miste luând altitudin agresive ori de nemulțumiri distonate, cauza nu trebuie căutată în caracterul unitar încă nerealizat al statului, ci în atingera nedreptății a stării lor de recunoștință, care-l îndrumă la acțiuni de rezistență.

O politica de stat care pune minoritățile conștiente într'o stare de apărare forțată și nu într'una de apăsare voluntară, sapă însăși ruina existenței lui.

În lumina acestor constatări, să cercetăm problema minorităților din Transilvania în raport cu viața noastră națională, fiind încredințaji, că soluțiunile ce se vor impune din înțelegerea ei dreaptă, au să fie cele mai tari pietre unghiulare în fundamentul statului-ideal, pe care dorește să-l construiască poporul românesc unit în granițele sale etnice. (Va urma)

„CETATEA“

Bancă economică-comercială societate anonimă în Rupeni-Cohalm.

Convocare.

Domnii acționari ai băncii „Cetatea“ societate anonimă în Rupeni-Cohalm, se invită ca în sensul § 35 din statute, să ia parte la

a VI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Cohalm Sâmbătă în 24 Ianuarie st. n. la orele 9 a. m. în localul institutului. La caz că nu se adună acționari în număr recerut pentru aducerea de decizii valide, adunarea se va ține în 1 Februarie st. n. cu următoarea

Domnii acționari cari în sensul § 26 din statute voiesc a participa la această adunare, sunt rugați a-și depune la cassa institutului nostru acțiunile, eventual plenipotențele cel mult cu 3 zile înainte de adunarea generală. Rupeni-Cohalm la 12 Ianuarie 1920.

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghere despre anul de gestiune 1919 și pe baza acestora absolvirea acestor organe.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Alegerea alor cinci membrii în direcțiune.
5. Alegerea alor patru membrii în comitetul de supraveghere.
6. Modificarea statutelor.
7. Urcarea capitalului social dela 600,000 coroane la 2 milioane coroane.
8. Eventuale propuneri.

Consiliul de administrație.

Active

Bilanț la 31 Decembre 1919.

Cassa	659511.82
Polite escontate	705310.—
Efete publice	63380.—
Cont-curent cu acoperire	832338.25
Credite ipotecare	74669.—
Marfă	692400.09
Monete străine	159961.20
Mobilier	34000.—
Imobili	250000.—
Tipografia	50000.—
Total	3521570.36

Debit.

Contul Perdere și Profit.

Interese de depuneri	22814.42
Interese de Cont-Curent	20289.02
Spese de administrație:	
Salare	34500.—
Chirie și rețut de cvartir	3865.—
Spese de birou	32725.19
Porto	566.10
Contribuțiuni	319.21
Amortizări:	
La Escont	595.—
La Credite ipotecare	730.—
La mobilier	4860.—
Profit net	6185.—
Total	167578.39

Pasive

Capital social	600000.—
Fondul de rezervă	300000.—
Fondul de rezervă extra ordinar	2000.—
Depozite spre fructificare	2463863.41
Creditori	108897.50
Profit net	46809.45
Total	3521570.36

Credit.

Interese	17085.20
Participațiuni și comisii	135314.64
Profit la monete	15178.55
Total	167578.39

Rupeni-Cohalm la 31 Decembrie a. 1919.

Ioan Iosif m. p.
director executiv.

Ilie Maftelu
șef-contabil

DIRECȚIUNEA:

Patricia Pinteș m. p. Dr. Virgil Mircea m. p. Ioan Leucă m. p. Dr. Ilarie Cojocariu m. p. Eugen Ciungan m. p.
președinte v. președinte

Ignatie Păldășan m. p.

Emil T. Gheaja m. p.

Conturile prezente le-am controlat și le-am aflat în deplină ordine.

Comitetul de supraveghere:

Rupeni-Cohalm la 12 Ianuarie 1920.

Ioan Maftelu m. p.
președinte

Emanoil Bobancu m. p.

Ioan Borcoman m. p.

Teatru-Variete MAJESTIC-FEMINA

CALEA VICTORIEI (Pasajul Comedia)
În fiecare seară de la orele 8,30 până la 11

Mare spectacol de varieté

Dela orele 11 în sus
Cabaret, Dans, Canto și alte distracții.
2 Orchestre. Restaurant de I-lul rang
Băuturi streine și indigene
„Întâlnirea Elitei“

2-6

Se caută

O dactilografă

care posedă perfect limba română și eventual cea germană și maghiară. De asemenea se caută un amplotat, absolvent al școlii comerciale. Ofertele să se adreseze zilnic între orele 9-12. a. m. la societatea forestieră „Carpathia“ strada Spitalului Nr. 3. 1-2

De vânzare

Brașov Str. Castelnal 52.
Un 40 P. S. Saurer
Autocamion
Poate încărcă 4 tone. 2-3

Tanăr simpatie 25 ani poziție materială frumoasă dorește căsătoria, D-șoară drăguță, brunetă, diferent religia. Informații fotografica. Discreție absolută. A. C. la ziar. 2-3

De vânzare

1) 4 holde pământ arabil în apropierea gâtel lângă depoul de fân a d-ului Măyás. E foarte potrivit pentru clădirea unei magazii eventual a unei fabrici. E în vecinătatea apropiere de șoseaua națională.
2) Un fost firăstrău mână de apă de 26 cai putere cu un loc de 2¹/₂ holde cu dreptul de folosință a apelor din dumbrava gârșului aparținător Cernatului. Informațiuni la feresteul Kocsis. Brașov. 2-3

Prima fabrică sistematică de

CLOPOTE

din România

mare atelier de argintărie și ori-ce obiecte bisericesti

Dimitrie D. Popescu

furnizorul Sf. Mitropolii, Episcopiei și Bisericii din Țară

La Potru de argint“ București, Calea Moșilor 249.

În atelierul meu se efectuează ori-ce Obiecte Bisericești în argint mărcat și controlat de stat

IN METAL ALB ȘI ALAMĂ

cosno, Cardele, Cădelite, Cruce, Chivote, Poire, Discosa, Evanghelii, Păcandru, Sfegnice împărătești și mei, Sfegnice pentru stănița mesei cu 3-7 lumini.

ÎN ATELIERUL MEU SE MAI EFECTUEAZĂ

Veșminte bisericesti și Kline protești etc. Svore, Epitafie, Staaguri, Icoane pentru Ico-nostise pictate cu ori și ce hram al bisericel etc. etc.

Se primesc ori-ce reparațiuni în această branșă cu prețuri mai reduse ca ori unde.

NB. Cumpăr imediat cu preț bun, ori-ce cantitate de metale ca: aramă, alamă, bronz. 8-10

Cel mai vechiu ziar românesc

„Gazeta Transilvaniei“

după 80 de ani de existență, apare reorganizat cu ultimele știri și telegrame.
Organ național, neobosit în lupta pentru apărarea drepturilor românești,

„Gazeta Transilvaniei“

se face astăzi ecoul opiniei publice românești, pentru ea fiecare să-și împlinească datoria, ajutând astfel la formarea caracterelor și privighind cu sever control la actele publice.

Ziarul nostru a fost și va fi totdeauna interpretul cald al intereselor țărânilor, școlii, bisericii și muncitorimii naționale.

Gazeta Transilvaniei

în Ardeal, sprijinind pe toți cei cari vor să muncească cinstit în această direcțiune.

Facem apel dar la toți românii să sprijino la rândul lor

„Gazeta Transilvaniei“

care va face toate sacrificiile

pentru ca se rivalizeze, în condițiuni ziaristice și tehnice, cu celelalte mari ziare.

Redacția și Administrația
Str. Prundului Nr. 15
Telefon 226

ABONAMENTUL pentru Românii de pretutindeni:
Pe un an Lei 80
Pe un jumătate an „ 30
Pe un sfert an „ 16

Inserțiuni și reclame, la administrația ziarului, după tarif.